

ԳԱՅՅՐԵՆԻՔ

10
Փարայ

ՕՐԱԹԵՐԹ

10
Փարայ

Հայրենիք ամեն օր կը հրատարակուի, տարեկան գինն է Պոլսոյ Ե. գաւառաց համար 7 արծաթ մեհիտ կանխիկ. գաւառական բոլրատարութեան ծախքը մեր վրայ է: Վեցամսեայ Ե. եռամսեայ բաժանորդը ալ կը հոգուցնուի:

Լրագրոյս վերաբերեալ գիր կամ համաշխարհային պատրաստութեան համար 7 արծաթ մեհիտ կանխիկ. խմբագրութեան ուղղեալ գիր Եւ ընտրութիւն: Ծանուցման տողը մեկ անգամի համար 3 դրոշմ, աւելի անգամի համար սակարկութիւն կը լայն:

ՆԵՐՔԻՆ

Բ. Դուռը չորեքշաբթի օր հեռագրաւ հրահանգ զրկեց Եանեայի կուսակալին, որ յիշեալ քաղաքին հեղինական թղթատունը փակել տայ. կըսուի թէ այսօր վաղը մայրաքաղաքիս հեղինական թղթատունն ալ փակել պիտի տայ կառավարութիւնը, եթէ ժամանակին զօրաւոր միջամտութիւն մը սոյն խնդրոյն հաշտարար միջոց մը ցոյց չտայ:

— Պատերազմի տուգանաց փոխարէն Ռուսիոյ պատուիրակները առաջարկեր են որ կարենայ կուսակալութեան հասցիքը և վարչութիւնը Ռուսիոյ յանձնուի. այս առաջարկը բաւական յուզմունք պատճառեց է Օսմանեան պատուիրակաց և շատ հաւանական է որ Պուլքարիոյ տուրքը պատերազմի տուգանաց յատկացնեն քան յիշեալ առաջարկը ընդունին:

— Վերջին տեղեկութեանց համեմատ, կտրմիր ծովուն եզերքը Եմպօ քաղաքին մէջ քօլէրա սկսեր է ճարակիլ. Եմպօ Մէտինէի այնչափ մօտ է, որչափ ճիւղտէ Մէքէի. և բնաւ զարմանալի չէ, կըսէ Լէվանթ, որ քօլէրան հոն ալ սկըսած ըլլայ, վասն զի ուրիշաբար անկէ կանցնին. Ատէնի ծոցին մէջ Մահալէ Շէհիր քաղաքը և անոր մերձակայ ուրիշ տեղ մը նոյնպէս քօլէրա պատահեր է:

— Թուրք-Ռուսական սահմանագրութիւնը տեսակ մը հիւանդութենէ հինգ հոգի մեռեր են, այս հիւանդութիւնը մեծապէս ժանտախտի նմանեւուն համար, տեղւոյն բժիշկները չեն վարաներ զայն ժանտախտ անուանելու. սակայն հրաման եղեր է պէտք եղած միջոցներն անմիջապէս ի կիր առնուի:

— Ահմէտ Վահիդ փաշայի նախագահութեամբ և Սամիհ, Ալի Ղալիպ և Սելամի փաշաներու անդամակցութեամբ, մասնաժողով մը կազմուեց է Սպարապետութեան դուռը, Լեվանթ պէյ գնդապետը դատելու համար. կըսուի թէ ամբաստանեալը վերջին պատերազմի ժամանակ Զմիւռնիոյ զինուորական հրամանատար ըլլալով, իւր պաշտօնը ի չարն դործածեց է:

— Ղալաթիոյ զրամատնարը աղերսագիր մը տալով հեռագրատան պաշտօնէին խնդրեր էին որ Միլլէթ խանէն ուրիշ տեղ մը փոխադրուի հեռագրատունը առ ի գիւրդութիւն. պաշտօնէայն ասոնց

աղերսագիրը ինկատի առնելով, հրամայեց է ուրիշ տեղ մը վարձելով, հոն հաստատել Ղալաթիոյ հեռագրական հաղորդակցութեանց կեդրոնը:

— Տէրվիշ փաշա Տէպրէ կը գտնուի, ըստ վերջին տեղեկութեանց, և Բրիտանիայի Միւլթիմի ու Զիա պէյ անուն ալապիական դաշնակցութեան նախկին երկու երեսիլի հեղինակները ձերբակալել տալով, Սելանիկ զրկեր է, որոնք անկէ Հայէպի Ուրֆա քաղաքը յաքսոր պիտի զրկուին: Իսկ Տէրվիշ փաշա Տէպրէի մէջ զինուորագրութիւնը կատարել տալու կղերարի եղեր:

— Լէվանթ կըսէ թէ Վեհ. Սուլթանը Վանայ կուսակալին հրաժարականը չէ ընդուներ:

— Ճանիկի կառավարիչ Հոսան փաշայ արտօնութիւն խնդրեր է քիչ մը ժամանակի համար մայրաքաղաքս դալու:

— Պոսնայի իւլէմաներէն չէյլա Եահեա բազմաթիւ անձանց ստորագրութեամբ, Վեհ. Սուլթանի շնորհակալութեան գիր մը զրկեր է, Հէրսէք-Պոսնայի մէջ Ուստրիոյ տէրութեան զինուորագրութեան դէմ բողոքելուն համար:

— Խտիվին պատուիրակ Սապիթ փաշա Վեհ. Սուլթանի ներկայանալով, մեծ պատուով ընդունուեցան:

— Եգիպտոսի դանձուց պաշտօնեայ Եկէն Հայտար փաշայի առաջին կարգի Մէճիտիէ պատուանշան, Թալաթ և Քատրի փաշաներուն առաջին կարգի Օսմանիէ պատուանշան, Քատրի, Սուլթան և Ահմէտ փաշաներու երկրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան շնորհուեցաւ:

— Տէյլի Նիւզի թղթակից Պ. Օտօնօլան մայրաքաղաքս հասաւ:

— Եգիպտոսի աւստրիական հիւպատոս Պ. Սուլթան Տատեան Առաքել պէյի դատեր հետ կիւրակէ օր պիտի ամուսնանայ Այստէֆանօ:

— Սպարապետութեան դրան պաշտօնեայներէն Մէհմէտ Արֆի անուն անձ մը խնդրեց կախեր է իւր տանը մէջ:

— Միկիլիայէն Քաթանա գացող իտալական նաւ մը Զանթա կղզւոյն առջեւ խորտակելով, ընկղմեց է. բացի նաւաստիներէ ամենայն ինչ կորսուեց է:

— Ճարտար գողութիւն մը տեղի ունեցաւ առջի օր Պոլսոյ կողմը:

Հիւսէյին անուն զտղթական մը որ փոշա կոչուած կիսաւեր մղկիթին մէջ իւր կնոջը հետ երկար տոնէի վեր կը բնակէր, կը տեսնէ որ մարդ մը կուգայ իւր քով, և կըսէ թէ «Հայրէէ Էֆէնտին վերջապէս վրադ գլխով, զքեզ իւր տունը կը կանչէ Սը-Սարայ, և քեզ բնակութեան սենեակ մը պիտի տայ»: Դաղթականը հաւատալով մարդուն խօսքին միատեղ կերթայ. անձանթը ճամբան սրճարանի մը մէջ սպասեցնել կը տայ զգաղթականը, պատճառելով որ կարեւոր թղթեր մոռցած է տունը զօրս առնելու պիտի երթայ:

Այս ըսելով կը վազէ կերթայ յիշեալ մղկիթը, և գաղթականին կինը գտնելով ամուսնոյն կողմէն կը հրամայէ որ կարաւանները ժողովելով իրեն յանձնէ, և մէկտեղ երթան խայրէէ Էֆէնտին շընորհած սենեակը փոխադրեն. դիւրահաւան կինը տուանց կասկածի երթալու կարասիները ծրար մը կընէ և կը յանձնէ, զորս դողը առնելով կաներուութանայ: Խեղճ ամուսինն ալ սրճարանի մէջ սպասելէ ձանձրացած բնակարանը կը վերադառնայ և շուարած կը մնայ երբ գլխուն եկած փորձաքին վերահասու կըլլայ:

— Վազըթ երէկուան թուով կը պատասխանէ Լէվանթի այն դիտողութեանց զորս մեք երէկ յառաջ բերած էինք, ի մասին բացառիկ դրից փոքր Ասիոյ անգղիական հիւպատոսաց, և կըսէ թէ այդ անգղիացի հիւպատոսը առևտրական դորձակատարի մը իրաւասութեանն աւելի իրաւունք մը չունին, որովհետեւ կիպրոսի դաշնագրութեան մէջ բնաւ չէ յիշուած որ Հայաստանի անդղիական հիւպատոսը քաղաքական հանգամանք մ'ունենան:

Լիւանանու հիւպատոսներուն նըկատմամբ ալ մի և նոյն կերպով կընայ մտածուիլ եղեր, և միայն Պոլսոյ դեսպանը քաղաքական խնդրոյ մասին Բ. Դրան հետ բանակցելու իշխանութիւն ունին սահմանաւոր կերպով:

— Լոնտայի մէջ կոյր մը իւր կինը անկողնոյն մէջ քնացած տեսն ամբիւղով սպաններ է, զարմանալին այն է որ ըսպանեալ կինն ալ կոյր է եղեր. Լոնտայի պատժական ատենի մէջ առաջին անգամ է որ կոյր մը այսպիսի ոտրասպիւրի ոճիրով մը ամբաստանելոց ամբողջ պիտի նստի:

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐԻՔ

Օրան 23 նոյ.

Տըլըպէք զօրավարը 21 ին Մուղղար-
Թահհանի հաստ, ուր Պու-Ամէմայի
տունն հիմնադրուած ըրաւ, և նորա սե-
փականութիւնն եղող արմաւենիներն ալ
կտրել տուաւ:

Պրանսական զօրքը նախընթաց օրերը
լերանց մէջ խուզարկութիւն ըրած ժա-
մանակ, բազում ոչխարաց հօտեր գրա-
ւեց, Այս մանր կռիւներուն մէջ Պը-
րանսացիք երկու մեռեալ և հինգ վիրա-
ւոր ունեցան, Թշնամիք ալ 16 մեռեալ
թողուցին, և ուրիշ շատեր ալ վերու-
ցին տարին:

Թունուղ 23 նոյ.

Սոսիէ զօրավարը նոյ. 22ին Կաֆսա
մտաւ: Ամէն կողմէ հնազանդութեան
առաջարկութիւնք կուգան:

Պէրլին 23 նոյ.

Վիլհէլմ կայսրը բաւական հիւանդ է:

Լոնտոն 24 նոյ.

Պէրլիսթ այցելած ժամանակ փոխար-
քայն ճառ մը խօսեցաւ և շնորհակալու-
թիւն յայտնեց այն մեծ կալուածատերաց
որ օրէնքը յարգել տալու համար իրեն
նպաստած էին. փոխարքայն յոյս յայտ-
նեց միանգամայն օր թէ և երկար ատե-
նէ ի վեր գոհակալութիւնը արմատացած
է իրանտիոյ մէջ, սակայն ժողովրդեան
և խորհրդարանի հետ միաբանութեամբ
կառավարութեան ձեռք առած հաշտարար
միջոցներով, վերջապէս իրանտիոյ խա-
ղաղութիւնը և անդորրութիւնը պիտի
վերահաստատի:

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

... Խմբագիր Տէր

Հոգաբարձութեանս գանձապահ մեծ.
Կիւմիւշկերտան Տիգրան էֆէնտիի միջո-
ցաւ բարեփոխ Յոյն վաճառական մը բա-
րեհաճեցաւ նուիրել Հիւանդանոցի թըշ-
ուառ պատասպարելոյ 520 զոյգ բուրդ-
ղուլպա. որոյ համար յանուն պատասպա-
րելոյ կը գայ Հոգաբարձութիւնս ներ-
կայիս իւր շնորհակալիքը յայտնել յիշ-
եալ Յոյն վաճառականին:

Խեղճեմք որ զայս բարեհաճիք Ձեր
պատուական լրագրոյն մէջ հրատարակելը
կանխաւ ընդունելով մեր յարգանաց հա-
ւաստին:

Մնամք յաջգանօք

Ի Դիմաց Հիւանդ. Հոգաբարձ.

Ատենադպիր Ատենապետ

Յ. Ֆէնէրճեան Միք. Յակոբեան

10 նոյ. 1884

Դրաս. Ազգ. Հիւանդ.

Կ. Պօլիս

Մեծ. Տէր

Միացեալ ընկերութեանց Կեդրոնա-
կան ժողովոյ իւր նիստը տեղի պիտի ու-
նենայ յառաջիկայ կիրակի, 15/27 նոյ.
Ղալաթիոյ Կեդր. վարժարանին մէջ,
ժամը ճիշդ 6ին: Կը խնդրուի Ձեր մե-
ծապատուութենէն որ հաճիք ներկայ
գտնուիլ անպատճառ:

Կեդր. ժողովոյ նախագահ

10/22 նոյ. 1884

Ա. Ա. Տիւրքի

Ղալաթիա

ՕՐԱՆԱՐԳ.

1. Ընթ. և վաւերացումն Ասենադրու-
թեան:

2. Դիւանական թղթակցութիւն:

3. Առաջարկ երեսփոխանաց՝ Պետի
դրութիւնը փոխելու մասին:

4. Ընտրութիւն հրաժարեալ երեսփո-
խանի մը տեղ:

5. Փութարկութիւն ի վերայ հրաժա-
րականի Տնօրէն ժողովոյ և ընտրութիւն
նոր Ատենապետի կամ Տնօրէն ժողովոյ:

6. Առաջարկ 3 երեսփոխանաց կախ
մնացած հաշիւները քննելու մասին:

7. Վիճարանութիւն նաւագահանդէս
կամ պարահանդէս տալու մասին:

... Խմբագիր Էֆենտի

Չմիւսնոյ դէր. Ս. Առաջնորդն հոկտ.
31 ամսաթուոյ 17 համարաւ դրութեամբ
ի անօրէնութիւն կարեւորին՝ զհետեւալը
իմաց տուած է Պատրիարքարանիս:

Տեղւոյն քարափանց վերայ յոյն օրձա-
նոցի մը մէջ շուրջ 6 տարեկան հայ մա-
նուկ մի (որոյ մայրն իբրեւ թէ յԱղէք-
սանդրիա դնացած է և ինքն մանուկն շո-
գենաւին չը հասնելով դուրս մնացած և
ծառայն զնա սրճապանին յանձնած է),
գտնուելը լսելով անմիջապէս բերել տա-
լով և հարցափորձի ենթարկելով ի հօրէ
որք լինելն, նուրիկ անուն մայր մի, Դա-
թիկա և Ֆուլիկ անուն երկու քոյրեր և
Յակոբ ունուն եղբայր մի ունենալն, իւր
անունն երուանդ լինելն, սակաւ հայե-
րէն հասկանալն, փոքր մի յունարէն և
տաճկերէն խօսիլը, աստ ի մայրաքաղա-
քիս յՕրթագիւղ և ի Դատը գիւղ բնակել-
նին և զինքն յԱղէքսանդրիա գիշերօթիկ
գալոց գնելոյ համար տանելին յայտ-
նուած է, բայց ըստ վկայութեան սըր-
ճապանին՝ այցատուն ձգուած է իւրքով
այս անուամբ (Այրի տիկին Կ. Ծաղիկ-
եան):

Եւ թէ, սոյն գիտած օրէն (հոկտ. 11)
մինչ ցղրութիւնն՝ զմանուկն օրոնդ ոչ
որ չէ յերևան եկած, ոչ մայրն, և ոչ
ծառայն, Պրանսուա տնուն, խտալսօս,
որ զմանուկն յանձնած է սրճապանին
խոստանալով նախ հեռագրել յԱղէքսանդ-
րիա, և ապա գալ յառնուլ զմանուկն:

Ուստի արժան գատուած է հրատա-
րակութեամբ արգոյ աղգայնոց ծանու-
ցանելով խնդրել որ եթէ յիշեալ ման-
կան վերաբերութիւն ունող ընտանեաց
նկատմամբ ինչ և է տեղեկութիւն ունին
բարեհաճին անյապաղ հաղորդել Պատ-
րիարքարանիս ի գիտութիւն:

Խնդրելով Մեծ. Էֆէնտի, որ ներկա.
յիս հրատարակութեամբ բարեհաճիք
կանխաւ ընդունել զմեր շնորհակալեաց
հաւաստին:

Մնամք աղօթարար

Պատր. փոխանորդ

ԳԻՌԳՐ. Ծ. Վ. ՐՈՒՄՃՈՒԿԻԵԱՆ

10 նոյ. 1884

Ի Պատրիարքարան Հայոց

Կ. Պօլիս

... Խմբագրատէս Տէր,

Եղիշ վարդապետ Այվազեանի Մա-
սիս լրագրի 3021 թիւ թերթին տուած
յօդուածէն կը հասկցուի թէ, ինքն ոչ

է իբրեւ դամենայն կղերան աղգին Հայոց,
ինչու որ նա Հայոց աղգի մէջէն բոլոր
տարրեր կրօնան վերցուց. Հայոց աղգն
անքակտելի փրօվ իրարու հետ կապեց.
անոնց համար դպրոցներ բացաւ, այնու-
հետեւ փիլիսոփայական և աստուածա-
բանական դրքերը յօրինելով կրօնադի-
տութեամբ, իմաստութեամբ, արդա-
րութեամբ, տաքինութեամբ, եղբայ-
րասիրութեամբ վերջապէս ամենայն ի-
րօք՝ որ վայելուչ է մարդկութեան դադ-
դըն Հայոց ծաղկեցողցանելէն յետոյ ա-
նոնց համար իւր նման քաջ և արթուն
հովիւներ կարգեց, Պօլսոյ կանանց դար-
դերը չափաւորել տուաւ. և զանաք
կրթելով վարժեցուց ի գործս ամենայն
առաքինութեան: Յետ այնորիկ իբրեւ
զարագաթնիչ արժիւ գիմեալ սլացաւ
դէպ ի Չինուսաչին, ի Հնդկաստան և ի
չորս կողմն աշխարհի զամենայն հրէայս
և զհեթանոսս դարձոյց ի հաւատ Քրիս-
տոնէութեան, հանդերձ ամենայն բա-
րեկարգութեամբ, Եւ այսօրուան օրս Ո-
ղիմպոս լերան (Քէշիշ տաղի) ձիւնապատ
դադաթոն վրայ բարի կենօք կը ճգնի:
Եւ դառնակսկիծ նախատանաց, սար-
սափելի բամբասանաց և խոշոր խոշոր
ստուգեանց հրով մխեալ նետերն արձա-
կելով ի խոր խոցեալ կը վիրաւորէ Հայ-
աստանեայց Ս. Եկեղեցոյ բոլոր կղեր-
ները, ասանց բացառութիւնը յարգելոյ
Քանդի յոյժ անկարելի է, որ ճշմար-
տութեան շաւղէն խոտորեալ իմաստակ
Աստուծոյ հրամանին և Ս. դրոց հաշի-
ւակ չխօսի, և ինքն իւր գէմ չգրէ: Չի
զոր օրինակ Քրիստոս տէր սկսաւ նախ
առնել և ապա ուսուցանել, Իսկ Արմա-
շու վանքին մէջ մեծցող և Գուգարուի
դրսի եկեղեցին աչքերը բացող Այվազ-
եան Եղիշէ անփորձ երիտասարդ վար-
դապետը խորխտաբար կը ճոռումաբանէ.
բայց ինչ կըսէ՝ ինքն ալ չգիտէ: Քրիս-
տոս տէրն ասէ թէ, «որ ասիցէ ցեղբայր
իւր յիմար, պարտաւոր լիցի դատաստա-
նին: Եւ որ ասիցէ չեղբայր իւր մորոս,
պարտաւոր լիցի գեհն հրոյն»: Մատ.
Ե. 22:

Իսկ Այվազեան Եղիշէ վարդապետ ոչ
ժամանակը կորոյց, և ոչ ալ խնդրել կը
մասնաւորէ, իբր այն թէ այժմեան կը-
ղերները, կամ թէ ոմանք ի կղերներէն
այսպէս կամ այնպէս են, այլ ընդհա-
նուր առմամբ, անցեալ և ներկայ ժա-
մանակաց կղերներն ի մի և ի նոյն բառի
մէջ ամփոփելով ասէ թէ, հայ կղերն
տգէտ է: Ուստի այս դրութենէն կենէ
հետեւալ եղբակացութիւնը, զոր օրի-
նակ հայ կղերն տգէտ է, Եղիշէ վարդա-
պետ Այվազեան ալ հայ կղեր մ'է, ուրեմն
տգէտ է. քա՛ւ լիցի, Յայտնի իսկ է թէ
տգէտ բառը յիմար և մորոս բառե-
րէն աւելի սաստիկ է, և տգէտ ըսողը
յիմար և մորոս ըսողներէն աւելի յան-
ցաւոր, Ապաքէն Այվազեան Եղիշէ վար-
դապետի յօդուածի միտքը փարիսեցւոյ
ըսածներուն հետ լաղդատելով լուէն
(փրկէն) մինչև յուզտ տարբերութիւն
կը գտնեմ, այսինքն փարիսեցւոյ ըսած-
ները լուի չափ էին, և Եղիշէ վարդա-
պետինը ուղար չափ, օրովհետեւ փարի-

սեղանը ըստ ծննդի էին, ինչու որ յոյժ անկարելի է, որ բոլոր ազգի մէջ անխնայ, յաւիտական, շնորհակալ չըլլան: Իսկ փարիսեցիներն այն յանցանքները չունենալէն զատ իւր ամեն ստացուածքներէն տասանորդը տալով երկիցս ալ իշխարութիւն կը պահէր: Առ. ԺԸ. 10: Բայց մաքսաւորներն իրենց պաշտօնին համեմատ յայտնապէս մեղաւոր էին: Եւ տաճարին մէջ աղօթող մաքսաւորն ալ տաճարը մոտալէն առաջ ճիշդ փարիսեցւոյ ըսածին պէս էր, և փարիսեցիներն ինչ որ ըսաւ, իւր մտքին մէջ ասաց, և ոչ հրապարակաւ, և ի իւր ամենայն աշխարհի, և այն ալ միայն մէկ մարդուն և ոմանց համար ասաց, և ոչ ընդհանուրին: Բայց զիւր բարեգործութիւնն և զմաքսաւորի մեղքն Աստուծոյ առջև բարձրամտութեամբ խոստովանելոյն պէս իսկոյն իր արդարութիւնը կորսնցուց, և մաքսաւորի մեղքն իւր կունակն առաւ: Իսկ եղիշէ վարդապետն իւր յօգուածին մէջ ինքզինքն այնպէս կը ձևացուցանէ թէ, ոչ իբրեւ հայոց կղերներէն է, և ոչ ևս իբրեւ զազգս հայոց: Որովհետեւ զհայ կղերն տգէտ կանուանէ, և զաշխարհականս հէգ: Քանի որ Քրիստոս տէր մէկ մարդուն համար մորոս ըսողին գեհն հըրոյն կսպառնայ, ապա այն որ չորս միւլիոն ազգի մը կղերները Քրիստոսի առաքեալներէն մինչև ցայժմ տգէտ և ժողովուրդն ալ հէգ անուանէ, անոր ինչ ընելու է, եթէ այնպիսին ըսողը ինքզինքը չուզէ: Եղիշէ վարդապետի չհաւանած և տգէտ կոչած այժմեան կղերներուն մէջն անգամ այնպիսիներ կան որ գեռ զինքն 10-15 տարի կրնան կարգացնել: Ինչպէս որ իւր գրած յօդուածէն ալ յայտնի կըրնի: Օրհնեալ Հայոց ազգի պէս բարեգործ, առատաձեռն և ազգասէր ազգ մը հէգ կանուանէ: Ս. Յովհաննէս առաքեալն և աստուածաբան աւետարանին զինքն ալ մեղաւոր մարդոց հետ հաւասար ընելով ասէ, «եթէ ասիցեմք եթէ մեզս ինչ մեք ոչ ունիմք, զանձինս խաբեմք, և ճշմարտութիւն ի մեզ ոչ գոյ»: Առ. Թղթ. Ա. 8:

Պօղոս առաքեալն ալ ասէ թէ ես ոչ համարիմ զանձն իմ թէ հասեալ իցեմ. Փիլիպ. Գ. 13. Չի ես իսկ տրուալ եմ առաքելոց. Առ. Կորնթ. ԺԷ. 9. Իսկ եղիշէ վարդապետ Այվաղեան ինքզինքն առաքեալներէն զերազանց ձևացուցանելով կրօն, հայ կղերն տգէտ է. յետոյ ինքն իւր ըսածին հակառակ կը յարէ թէ, պէտք է զարթոնա հայ կղերն, մէկ երկու տող վար իջնալէն զինի ալ դարձեալ ինքն իւր հակառակ կրօն է, հայ կղերն չունի. . . բաբոյական մեծ առաւելակցութիւն: Հայ կղերն ուսումնասիրած չէ բնաւ կրօնի գիտութիւն: Երբոր Հայ կղերն անոր արեւելիկ խօսքերուն համեմատ տգէտ է և առաւելակցութիւն չունի, և ուսումնասիրած չէ կրօնի գիտութիւն. զարթոնալ թէ չէ ուղածին չափ թո՛ղ քննայ: Անճաշակ մեկնութիւններն և հին վարդապետական ոճերն ալ կը յիշէ. և չբացատրել թէ ինչ ըսել կուզէ: Ըստ իս հին վարդապետական ոճերնաւ և յառաջ Ս. Գրիգորն է. յետ այնորիկ մեր

Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի, սրբոց Թարգմանչաց, սրբոյն Գրիգորի Նարեկացւոյն, Ներսէսի Շնորհաւոյն, Սարգսի Շնորհաւոյն, սրբոյն Ներսէսի Լամբրոսաւոյն, և անոնց պէս սուրբ վարդապետաց ոճերն են. և մեկնիչներն ալ արդէն անոնք են: Իսկ եղիշէ վարդապետն անոնց չհաւանիր, վասն զի հին են: Միւսիօնարներուն ալ չհաւանիր, վասն զի նոր են: Այնուհետեւ կը մնայ իլիմացուց կըրօնական գիրք. ուրեմն զանի թո՛ղ քարոզեն, կը գրէ թէ հայ կղերն տգէտ է, և ժողովուրդն ալ հէգ է, վասն որոյ բողոքականաց քարոզիչներու ձայն լսելուն պէս իսկոյն կը գառնան ի կրօնըս նոցա: Երբոր ինքն այնքան քաբողիչ է, և ամենայն մարդիկն անոր կը անսան, ահաւասիկ բողոքականաց երկու ժողովարան անոր քթին առջևն են, թո՛ղ խրատէ և դարձունէ: Առաջնորդներն ալ կը պախարակէ, որպէս թէ անձնական շահերով զբաղեալ են: Մենք ալ իրեն կը պատասխանեմք թէ, անձնական շահերով զբաղեալներէն աւելի յառաջադէմ ինքն է, որ արծաթին գերի ըլլալով, ամսական մի եկեղեցիէն կառնէ, և մէկ մ'ալ վարժապետութիւն ընելով, և իւր ունեցած . . . շնորհները պարզամիտ և անմեղ տղայոց վրայ հարկաւ սփռելով, վերջապէս Այվաղեան եղիշէ վարդապետի յօդուածը մանանխոյ հատի չափ ենթակայի մի վրայ անգամ չկրնար ճշմարտութիւն ալ առանց հեղեման անհիմն և ունայն բառերէն բաղկացեալ է: Յիշեալ վարդապետը մինչև ցայժմ իւր ուղածը կը գրէր և կը հրատարակէր. անշուշտ ներողամտ պիտի գտնուի, եթէ այս անգամալ իր չուղածը կարգայ: Պետրոս Ծ. Վրդպ. Կալհոյեցի Նախկին առաջնորդ Սղերդու 1881 նոյեմբեր 2 Մայր եկեղեցի

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Առաջին նախարար Սայիտ փաշա հըրաման տուաւ ոստիկանութեան պաշտօնէին, որ մայրաքաղաքիս հսկէնական թղթատունը վրակել տայ: — Առջի գիշեր Ստեփան անուն Հայ ջրհանկիր մը փառք մ'աշայի Սարքը Աղաճ կոչուած գերեզմանատան մէջ ինքզինքը ծառէ մը կախեր է: — Քօնիայէն Վաղըթի զարնուած հեռագրի մը համեմատ Քօնիայի մեծ մօլա Սատրէտտին չէլէպի վախճաներ է: — Վաղըթ կրօն է Սատրիայէն առնուած տեղեկութեանց համեմատ Հէրսէր-Պօսնայէն զօրք առնելու ձեռնարկութիւնը խիստ գէշ ազդեցութիւն ըրեր է այն կողմի ժողովուրդեան վրայ. զանազան տեղեր Հէրսէրքի խումբ խումբ եղած երեցեր են և ժողովուրդն ալ ասոնց հետ միանալու հակամետութիւն ցուցուցեր է. Ժէնէրալ Բօտիք ստիպուել է զօրաբաժին մը զրկել ի Հէրսէր. նոյնպէս Պօսնիոյ մէջ գտնուող աւստրիական զօրաց թիւը աւելցուցեր է. Քաթթարոյի կողմերն ալ իրաց վիճակը հետզհետէ կը ծանրանայ: Այս բաներս տեսնելով աւստրիական լրագրաց մէկ մասը խորհուրդ կուտայ տէրութեան

խիստ միջոցներ ձեռք առնուլ. իսկ հաւաքակէղոյ մասն ալ զգուշութեամբ և մեղմաբար գործելու հրահր կը կարգայ:

— Սօփիայի առաջին հիւպատոս Պ. Ժօհն մայրաքաղաքս վերադարձաւ:

— Քաղաքապետ Մաղհար փաշա անձնական տկարութեան պատճառաւ քանի մ'օրէ ի վեր իւր պաշտօնատեղին չկրնար գտնուիլ:

— Բեթերսպուրկի Սլաւեան Յանձնաժողովոյն փոխ-ատենապետ Պ. Վասիլիշքօֆ Թիլիպպէ հասնելով ուղղակի Շիպկա գացեր է, ուր եկեղեցի մը շինելու համար արդէն հանդանակութիւն եղած է, Ռուսիոյ մէջ յիշեալ անձին ձեռքը:

— Երէկ առաւօտ Թաթաւլա հրդեհ պատահելով երեք տուն այրեցաւ:

— Մայրաքաղաքիս գաղղիական փոխ-հիւպատոս Պ. Պիլան երէկ Եզրպտոս մեկնեցաւ:

— Պալլարիոյ մէջ Պետական խորհրդոյ ընտրութիւնը կատարուել են, Ժողովուրդը 40 հոգի ընտրել է, մեծագոյն մասը պահպանողական: Հիմայ իշխանը ասոնց մէջէն քուէից առաւելութեան համեմատ 20 հոգի նոր Պետական խորհրդոյ անդամ պիտի անուանէ:

Ա. Զ. Գ.

ՏՕԲԹԼՕՐ Գ. Ս. ՏՕՊՐԱՇԵՍՆ

Իւր պատանեկութիւնը Լոնտոնի յըժըշկական համալսարանին և հիւանդանոցին մէջ անցուցած ու մեծաւ պատուով Բժշկական, Վիրաբուժական և Մանկաբարձութեան Տիբլօմներն ընդունելէն զինի, Լոնտոնի ուրիշ երկու Հիւանդանոցաց մէջ ևս Բժշկութեան պաշտօն վարած ըլլալով, այժմ վերադարձած է ի Պօլիս:

Յիշեալ Տօքթօրը պատիւ կը համարի ծանուցանել արգոյ հասարակութեան թէ այժմ իւր բնակութիւնը հաստատած է ի Պօլիս, Կէտիկ փաշա Ներտիլէնի և կեղեցւոյ վերի կարգը Ն. 12 Չատըրճի Ահմէտ փողոց, ուր ամեն օր պատրաստ կը գտնուի իրեն գիմնոլ հիւանդները դարմանելու:

Նաև կը ծանուցանէ արգոյ հասարակութեան որ ամէն երկուշաբթի կէս օրէն մէկ Ժամ վերջը իրեն գիմնոլ աղքատ հիւանդները ձրկապէս պիտի դարմանէ:

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՐՈՍՍ.

Օսմ. Գոնա. Գոյ. երէկ իրիկուն	43-49
» » Բաց. այս առաւօտ	44-4
ԸՆԹԱՅՔ ԱՐԺԼԹՊՈՅ	
Սօսիթիէ Ժէնէրալ Անդր. Վր.	5-30
» Օթօման » »	4-3
Կ. Պօլսոյ Պանքան » »	44-45
Գրէտի Ժէնէրալ » »	6-30
» 1865 (Մութն) » »	81-
» 1869 (Բինար) » »	74-
» 1872 (Պօն տիւ թրէզօր) » »	23-30
» 1873 (Բինար) » »	74-
Թրամիլայ Օսմ. Վր.	3-80
Թղթադրամ » »	1040
Բուժիչի երկաթուղի Փրանք » »	49-
Լաւրիում » »	456-

ԸՆԹԱՅՔ ԳՐԱՄՈՅ

(Օսմ. ոսկին 100 դուրուզին)

Անդրիկն. ոսկի	109-17
Գաղղիական »	87-15
Բօլ »	89-24
Գրիմից »	54-20
Գարպօն թուղթ »	8-60
Գարպօն արծա. »	90-30
Մէճիտիէ »	107-35
Վեցնոց »	426-20
Հինգնոց »	209-
Մէթալիք »	204-

500,000 FRANCS

ՇԱՀԵԼԻ

Ներկայ վիճակահանութեան ա-
մենամեծ պարգևն է սոյն գումա-
րը՝ Վիճակահանութիւնը Համայնու-
րի (Գերմանիա) կառավարութե-
նէն վաւերացեալ է, եւ պարգեւ-
ներու վճարման համար կառավա-
րութիւնը երաշխաւորած է: Սոյն
վիճակահանութիւնը ընդ ամենը 50,
800 պարգև եւ պարունակէ, ու-
րոյց զինն է 44,043,425 ֆրանք եւ
եօթը անգամ պիտի քաշուին: Վի-
ճակահանութեան օրերը պաշտօնա-
պէս որոշուած են, եւ հետզհետեւ
պիտի քաշուին: Առաջին անգամին
համար առ առաւելն մինչեւ դեկ-
տեմբեր 44 (ըստ Լատ.) յանձնա-
րարութիւն կընդունին: Սոյն օրը
կսկի վիճակահանութիւնը:

Ամենէն մեծ գումարն է, ինչ-
պէս վերը կը տեսնուի, 500,000
ֆրանք: Բայց ասիք վիճակահանու-
թիւնը կը պարունակէ նաեւ հետեւ-
եալ պարգևները. 342,500 487,500,
125,000, 750,000, 62,000,
եւ շատ մը պարգևներ
50,000, 37,500, 34,250, 25,000
48,750, 45,000, 42,500, 40,000
7,500, 6,250, 5,000, 3,750, 2,500
1,875, 1,500, 1,250, 625, 375
262, 250, 187, 172, 155, 125
ֆրանքի եււն:

Ամենէն փոքր պարգևն է 25
ֆրանք: Վիճակահանութիւնն ընդ
ամենը 50,800 պարգև կը պարու-
նակէ սոյն գումարը կընէ,
44,043,425 ֆրանք

Տոմսակցոյ զինքը որոշուած են
եւ առաջին մասի բաժանման ամբող-
ջական տոմսակի մը զինն է 7,50,
կէս տոմսակի 3,75 եւ քառորդ
տոմսակի 1,90, բոլոր տոմսակները
աւելութեան զինադրոշմը կը կրեն:
Յանձնարարութեանց հետ առմա-
կաց զինը մէկանգ պէտք է զրկուի,
ոեւ է երկրի զրամատան մը արժե-
տոմսերով կամ Գերմանիոյ, Գաղ-
ղիոյ, Աւստրիոյ, Անգլիոյ վրայ փո-
խանակադրով կամ բոսնիայով յանձ-
նարարութեամբ:

Յանձնարարութիւնը համեմուն
պէս, տոմսակները իրենց աւելորդն
պիտի զրկուի:

Ամէն զրկուին հետը պիտի կը-
ցեմք ձրի բոլոր քաջուած վիճակա-
հանութեանց պաշտօնական ծրարի-
րը, եւ քաջուելէն ետքը շահութիւ-
նը պաշտօնական ցուցակը պի-
տի զրկուի բոլոր աւելորդն: Պար-
գեւաց պինը անմիջապէս պիտի վը-
ճարուի կառավարութեան հսկողու-
թեան ներքեւ եւ մեր միջոցաւ շա-
հութին ոտքը զրկուելով: Մեր զրա-
մատունը 400 տարիէ ի վեր հաստատ
ուած ըլլալով, հարկ չկայ փտա-
հացներու թէ ամէն յանձնարարու-
թիւն ճշդիւ եւ փութով կը զոր-
ծադրէ:

Յանձնարարութիւնը պէտք է
ուղղուին հետեւեալ հասցեով.

Jsenthal & Co
BUREAU PRINCIPAL DE LOTE-
RIE HAMBURG (Allemagne)

Մեր թղթակցութիւնը եւրոպա-
կան ամէն լեզուներով կը կատար-
ուին: Մէկ նամակ մը Արեւելքէն
Համպուրքի 480 ժամու մէջ կը հոու-
նի:

ԷՕԺԷՆ ՍԻԻ
ԷՄԲՈՐԸ ՓԱՐԻՍ

Թարգմանեաց Կ. Յ. Փանոսեան
Սոյն հետաքրքրական վէպը տաճկերէն
լեզուաւ տետր առ տետր կը հրատա-
րակուի եւ արժանի է ամեն կարգի ան-
ձանց ընդունելութեան:

Ի զին 20 փարայ

ԴՈՐՆԱՐԱՆ ԵՒՆԻՃԷ ԾԽԱՌՈՏԻ
ԳՕՆԹԻ ԵՂԱՐԲ ԵՒ ՇԱՀԵԼԻ
Ղալաթա. Սանտրոգըրար փողոց 109

Ստորագրեալքս առեւտրական բոլոր պա-
տասխանատուութիւնը մեր վրայ առնելով ԳՕՆ-
րի եղբարց եւ Շահիճի հետ ընկերութեամբ
Ղալաթիոյ Սանտրոգըրար փողոցը թիւ 130 գոր-
ծատունն հաստատելու ի վեր՝ արժանապէս
քաջալերուեցանք պատուարժան յաճախորդաց
բազմութենէն: Ամէն ոք լաւ գնահատեց մեր
գործարանէն ելած ծխախոտոյն ընտրութիւնը,
ճաշակը եւ զինքերուն չափաւորութիւնը տե-
սակներուն համեմատութեամբ. ուստի եւ մեզ
հարկ եղաւ, աւելի ընդարձակ ասպարէզ մը
տալ մեր գործատուներէն:

Եւ նախ՝ մեր գործարանն ու վաճառատունը
փոխադրեցինք առաջին զիմացը 109 թիւ շէն-
քին մէջ, եւ իւրան համեմատ ընդարձակու-
թեամբ խիստ յարմարութիւն ունի թէ մայրա-
քաղաքէս թէ գաւառներէն եւ թէ օտար եր-
կիրներէ եկած բազմաթիւ հրամաններն յոյժ
գոհացուցիչ կերպիւ եւ փութով կատարելու:
Երկրորդ ծխախոտոյրէնքն արտադրող ամեն
կողմ եւ մանաւանդ լէնինք յատուկ գործակա-
ներ կարգելով սկսած ենք մասնաւոր խնամօք
պատրաստել տալ բերքը եւ ահա այս խնամօք
եւ գոհողութեանց շնորհիւ է որ այսօր ամեն-
նորիւ եւ հոտաւէտ ծխախոտներ կարող ենք
մատակարարել նաեւ 150նոց, 200նոց, եւ 300
նոց եւ աւելի բարձր գիներով ըստ տեսակին:

Այսուհետեւ ոչ ոք պիտի վարանի իւր ճա-
շակին յարմար ընտիր ծխախոտ գտնելու մասին,
բաւական է զիմիւ մեր վերոյիշեալ գործատունն
ի Ղալաթիա Սանտրոգըրար փողոց թիւ 109,
եւ կամ ամեն ծխախոտներէ խնդրել մեր
գործարանէն ելած ասպարէզներէն:

Ծան. Օտար երկիրներէ ասպարէզ ուղղուող
կը մասնակցին այն մենաշնորհին, զոր ունիմք
կայսերական կառավարութենէն, որ է պանարօի
տուրքէն ազատ ըլլալ, որով % ին 20, ահ
կուենան:

Վաճառատուներն են.
Ղալաթիա Սանտրոգըրար թիւ 109
Չընտան դարու Չէօմէկէիէր » 29
Էմին-Էօնիւ » 56

ՏԵՄԻՐԳԱՓՈՒԼԵԱՆ ԵՂԱՐԲ

ԸՆԹԱՅԻ

ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ
ԵՒ ԿՐՈՒԹԵԱՆ

Նոր դասագիրք
ԹՈՒԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ
(Մտաւոր եւ դրաւոր)

Առաջին ու երկրորդ տարիներու համար
Աշխատասիրեաց Յ. Գ. Փալազեան
Բ. Տպագրութիւն

Մանկավարժական արդի սկզբունց
համաձայն պատրաստուած սոյն Դասա-
գրքին առաջին տարին՝ երկրորդ տար-
ւոյ յաւելմամբ եւ մաքուր տպագրու-
թեամբ իւրոյ ընծայուած է եւ կը ծախ-
ուի բոլոր գրավաճառաց քով:

Գին 3 դրուշ:

ՆՈՒԷՐ ԿԱՂԱՆԴԻ

Պատկերադարդ

ԳՐԵՑ Ս. Յ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Սոյն գիրքը՝ որ տղայոց համար խիստ
յարմար է, գեղեցիկ պատկերներով
ղարգարուն եւ կը պարունակէ իր մէջ զա-
նազան մանրամասն պեր, խրատներ եւ այլ բա-
րոյական դասեր. որ դպրոցական երկ-
սեւ ուսանողը անշուշտ կրնան մեծ օ-
գուտ քաղել:

Կեդրոնատեղին է Ուղուն չարչի Թը-
րէնկեան գրատունը. կը գտնուի նաեւ
Յրոյր Հայ գրավաճառաց քով: Գին 60
փրյ Դպրոցաց համար զեղշ կըլլայ:

ՏԵՐ-ԽՄԱԳԻՐ

Մ. Յ. ՄԵԼԻՔԵԱՆ

Իրգափաղա խան քիւ 14

Փ Ա Ն Ա Ս Է

ԳԵՂ ԸՆԾԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ԳԵՂ ՍԱՄԱՐԱՅԻՈՅՆ

Կը ծախուի Միլիտան եւ Բնիկեաց Ամերիկեան վաճառատունը ի Ղալաթիա Կ. Պօլսոյ:
Փանասէն իւր օղտակարութեամբն, ինչպէս Ամերիկայի եւ Եւրոպոյ, նոյնպէս եւ թուր-
քիոյ այլ եւ այլ կողմերը մեծ ընդունելութիւն գտած է:

Փանասէն գեղացւոյն եւ գաւառացւոյն բոլիշի ու բարեկամն է, եւ մեծ օրհնութիւն
մը համարուած է այն տեղերուն համար, ուր բոլիշի ու գեղ եւ դարման հաղիւ կը դառնուին:
Փանասէն բուսեղէններէ բաղադրեալ լինելով՝ բոլորովին անվնաս է: Փանասէն այրածին ցաւը
կ'առնէ ու քիչ ատենի մէջ կը բուժէ. նոյնպէս եւ մարմնոյն կտրուած ու ճմուռած տեղե-
րուն ցաւն ու բոցը շուտով կ'անցնէ:

Չղային, յօղային եւ ոսկրային սաստիկ ցաւերը բուժելով՝ տաքնապալը կը հան-
դարտեցնէ: Ստամոքսի, փորի եւ աղեաց ցաւերը կը կտրէ ու պաղէ յառաջ եկած դժուարու-
թեանց առաջը կ'առնուի:

Փանասէն ախտայի ստտիկ ցաւերը շուտով կը բուժէ: Մարմնոյն կտրուած կամ վիրա-
ւորեալ կողմերն առատ փանասէ քսելով շուտ կը բժշկուին ու կը գոցուին: Փանասէն կը
բժշկէ նաեւ փորճարութիւն, թանջք, հաղ, ջերմ, կոկորդի բորբոք եւ ուռեցք, մէջքի ցաւ
եւ այլ զանազան ախտեր, որոց սկզբնապատճառը զրեթէ նոյնն են: Այսպէս կը վիայեն շա-
տեր, որք փորձած են: Ընտանիք իրենց տան մէջ ու պանդոխտը եւ ճանապարհորդը իրենց
մօտ փանասէ պահելով եւ յանկարծական դժուարութեանց ատեն դործածելով մեծ օգուտ
կը քաղեն եւ ծանր հետեւանաց առաջը կ'առնուն: Փանասէն հեղուկ է, որ թէ մարմնոյն
վրային քսելով եւ թէ՛ խմելով ալ բժշկութիւն կը գործէ:

Գործածութեան կիրաւը հետն է: Գլխաւոր վաճառատեղին է, Ղալաթիոյ Նէնի-ճամիի դրան
կից Միլիտանին Ամերիկեան վաճառատունը, նաեւ մայրաքաղաքի գեղադործաց քով ու գա-
ւառներն ալ կը գտնուին: